

Bondekonens rengøringsrunde.

Nogle dage efter at kreaturerne var kommet på græs og møget kørt ud blev laden rengjort med kost og vandslange. Så lugtede laden ikke længere af kreaturer og deres møg. Dermed var rengøringsarbejdet dog slet ikke færdig, for man kunne lige så godt fortsætte med at vaske drivhusets vinduer på begge sider, nu man var i gang med vandslangen. Anna havde både det gamle drivhus og det nye og moderne drivhus med udluftning osv. Det var et større rengørings-projekt at kaste sig ud i. Her kunne hun ikke bruge de store armbevægelser sådan som i laden. Til tider overvejede hun at tage vandkanden i stedet for alt det bøvl med den gamle vandslange.

Anna følte sig nærmest som en elefant i et glasbur. Det var sin sag at holde styr på vandslange, kost og skrøbelige vinduesglas. Som regel havde hun allerede stillet et lille bord og to stole derind for at nyde forårets varme, og som regel troede hun at hun sagtens kunne komme til uden at flytte dem ud igen, og desuden skulle de jo alligevel også have en tur med vandslangen. Det resulterede dog i at hun fik viklet sig selv og eller redskaberne ind i vandslangen, og fik op til flere knæk på slangen. Det fik nogle af slangens samlinger til at gå fra hinanden, så vandet fossede ud. Øv - det var et værre bøvl, for så skulle hun først løbe ud og slukke for vandhanen oppe ved huset, en afstand på små 50 meter, have fat i en skruetrækker, og have handsker og briller af for så at kunne få de to ender samlet igen. Alt i alt kunne det blive til mange løbeture. Ekstra bøvlet blev det hvis spændebåndet var gået hen og blevet lidt eller meget rustent. Nu måtte hun altså også snart købe nogle rigtige samleled eller koblinger, de var bare ikke helt billige og man var vel sparsom.

Jo mere Anna moslede rundt inde i drivhuset og solen varmede fra en skyfri himmel, ja så var der til sidst både dug på vinduerne og der var også dug inde under regntøjet. Ja vandet haglede af hende, og segnefærdig lod hun sig synke ned på en af stolene. Det var vildt ubehageligt at tøjet klistrede til kroppen inde under det tætte regntøj. Men i tankerne glædede det hende dog en smule, for hun var sikker på at have tabt sig mindst et kilo ved denne aktion hvor det tætte regntøj fik en til at svede voldsomt. Det var noget hun havde hørt ekstremsportsfolk benyttede sig af når de hurtigt skulle tabe sig, for eksempel til en boksekamp. Værre var det hvis man var rigtig uheldig og kom til at stå i en uhensigtsmæssig stilling eller måtte kante og vride sig for at komme til, for så kunne man redde sig et mindre hekseskud eller en forstrækning. Det havde man så glæde af et par dage.

Flere dage i træk kunne vandslangen være i aktion. Den lille Ferguson og andre redskaber kunne som regel også trænge til en lille skrubbetur, men rigtig grundig blev det nu ikke gjort, for Anna var lidt nervøs for at traktorens ældre elektriske installationer kunne tage skade, og det var værre end lidt fedt og snavs. Ja hvis man var grov, så kunne man tro at hun dyrkede kartofler i traktoren, så meget jord lå der i førerhuset.

Den gamle JF-vogn fik også en lille tur med slangen, så al møget blev skyllet af. Vognen var af meget gammel dato, men når bare brædderne i bunden af vognen fik en ordentlig gang olie med en stor kost efter at de var blevet tørre, så holdt de sig forbløffende godt år efter år. I samme omgang fik også kæderne langs siderne, hele mekanikkens krumtap, godt med olie. Det var straks værre, når et led i kæden sprang,

for så var det et større arbejde at udbedre det og man kunne næppe gøre det alene, men da var det jo godt at hun kunne trække på bekendten. Som regel lykkedes det for dem efter en større diskussion om hvordan de nu bar sig bedst af med at klare arbejdet. Lige meget hvordan de gjorde, så var det et bøvlet og beskidt arbejde i akavede stillinger under vognen, men de elskede det og så frem til det færdige resultat.

Alt i alt var det kun sjældent at man måtte opsøge en rigtig smed, og det var de meget tilfredse med. Det var sådan en god succesoplevelse, når man selv kunne klare ærterne. Man blev så opfindsom fordi man ofte fandt på at løse problemet på forskellige måder, og fordi man kunne genbruge så meget at de stumper man havde i overflod.

For eksempel var glasset i den ene af Fergusons døre uheldigvis blevet smadret. Anna køber ikke nyt glas, nej det største af stumperne bliver brugt sammen med et andet større stykke glas fra en gammel bil, og så bliver det hele sat sammen med silikone og lim og sat på døren igen. Det hele passer sådan nogenlunde. Jo se det er genbrug, og det modsatte af brug-smid-væk - metoden. Hvis ikke det kun var spøjse folk der levede sådan, havde samfundslivet udviklet sig lidt anderledes, men det er en anden historie. Bare man har lyst til at lave tingene på sin egen måde, så bærer det unikke resultat jo lønnen i sig selv. Der er ikke noget så godt som egne Storm P. løsninger.

En Storm P. løsning blev også anvendt når harven skulle bruges til at lave render til læggekartoflerne. Da blev der bundet gamle kornsække rundt om nogle af harvens tænder, og så kunne der laves fordybninger med den rigtige afstand til kartoflerne. Få maskiner som kunne bruges til mange eller til flere formål, det var devisen. Selv samme harve kunne så også senere bruges til at tage kartofler op med. Først harvedes der på den ene led af stykket, så blev der samlet kartofler. Dernæst blev der harvet på tværs af stykket, så samlede man igen med håndkraft kravlende på knæ. Sådan blev man ved til man havde bjærget 99 % af de næringsrige guldklumper eller jordæbler. Det var i hvert tilfælde bedre for ryggen at få kartoflerne op af jorden med en harve end med spade og greb.

Det var bedst at samle kartofler når det ikke regnede. Men det lykkedes ikke altid at få en favorabel aftale med vejrguderne. En ting var at blive våd fra oven, men når jorden så også var våd og tung at kravle hen af, og man frøs om hænder og knæ og næsten havde mudder alle vegne, så syntes Anna det havde været bedre at dyrke sine kartofler på Mallorca i stedet for. Men når solen stod højt på himlen, var det en fornøjelse at skue ud over de fine afgrøder der bare væltede op af den livgivende jord. Familien værdsatte Annas kartofler. De var fine og til tider store, og det kom ikke bag på Anna, for ordsproget: "en dum bonde avler store kartofler", passede lige på hende.

Det kunne godt være lidt af et hestearbejde med trillebør eller sækkevogn at få kørt alle kasser med kartofler ude fra marken og hen til et hjørne i laden, hvor de overvintrede sådan nogenlunde frostfrit. Anna fyldte kasserne så der var kartofler passende til en uge ad gangen for alle familiens husstande. Hun havde prøvet at have kartofler i jordkule, men det var hun gået bort fra. Det syntes hun var for besværligt

Bondekonens rengøringsrunde.

når vejret om vinteren mest bød på regn og frost. Når kasserne stod pakket ind i vattæpper og halm holdt de sig utroligt friske. Det samme gjorde kasserne med rødbeder, gulerødder og løg. Hele vinteren og foråret kunne man bare hente friske, ja næsten friske grøntsager af egen avl ind i køkkenet. En dejlig følelse. At man var næsten selvforsynende fremkaldte en følelse af frihed, uafhængighed og glæde, men også ydmyghed overfor naturens kræfter og afgrøder.

Jordens beskaffenhed og plejen af den var et kapitel for sig. Sådan set var det ikke planterne man dyrkede, men jorden, eller dens mikroliv. Når nedbrydning og omsætning af plantedele og andet materiale fungerer, kan planterne optage næring, vand og ilt, som de har brug for. Ligesom vores lunger har behov for nok ilt, har plantens rødder, regnorme og mikroorganismer brug for ilt. Uden ilt intet liv. Jorden skulle være porøs, og ikke tætpakket, så Anna måtte være på vagt med ikke at tilføre for meget møg eller ikke nedbrudte planterester, som kunne gøre jorden iltfattig ved at organismene under jordoverfladen brugte for meget ilt til selve omsætningen, så der ikke var nok ilt til væksten. Der måtte være balance. Ilt er i første omgang mere vigtig end vand, også under jordoverfladen. Så var det bedre at hun lod det endnu ikke omsatte materiale ligge på jorden, selv om det så lidt sjusket ud, og statslige miljømyndigheder til tider så sig sure derpå. Hun gravede skiftevis friskt møg og omsat kompost i jorden. Det var en balancegang. Men den højere naturvidenskab var ikke Annas gebet, og hun gjorde sig heller ikke store forhåbninger om at den blev det. Hun forsøgte ene og alene at gøre sit bedste for at respektere alt liv henholdsvis på, over og under jorden, med undtagelse af gnavere og dræbersnegle naturligvis. Ligeledes kunne myndighederne let bringe blodet i kog.